

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Adroddiad ar

**Ysgol Gynradd Bodedern
Bodedern
Caergybi
Ynys Môn
LL65 3TZ**

Dyddiad yr arolygiad: Tachwedd 2016

gan

**Estyn, Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg
a Hyfforddiant yng Nghymru**

Yn ystod pob arolygiad, nod arolygwyr yw ateb tri chwestiwn allweddol:

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau?

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?

Mae arolygwyr hefyd yn rhoi barn gyffredinol ar berfformiad presennol yr ysgol a'i rhagolygon gwella.

Yn yr arfarniadau hyn, mae'r arolygwyr yn defnyddio graddfa bedwar pwynt:

Barn	Yr hyn mae'r farn yn ei olygu
Rhagorol	Llawer o gryfderau, gan gynnwys enghreifftiau arwyddocaol o arfer sy'n arwain y sector
Da	Llawer o gryfderau a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella'n sylweddol
Digonol	Mae cryfderau'n gorbwyso'r meysydd i'w gwella
Anfoddhaol	Mae'r meysydd pwysig i'w gwella yn gorbwyso'r cryfderau

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag Adran 28 Deddf Addysg 2005.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau

Estyn

Llys Angor, Heol Keen

Caerdydd

CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan:

www.estyn.llyw.cymru

© Hawlfraint y Goron 2017: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Dyddiad cyhoeddi: 13/01/2017

Cyd-destun

Mae Ysgol Gynradd Bodedern yn ysgol gynradd, naturiol ddwyieithog sy'n derbyn disgyblion o 3 i 11 oed. Mae wedi ei lleoli ym mhentref Bodedern, o fewn awdurdod lleol Ynys Môn, gan wasanaethu'r pentref a'r ardal wledig o'i chwmpas.

Mae 114 o ddisgyblion rhwng 3 ac 11 oed ar gofrestr yr ysgol, sy'n cynnwys 15 oed meithrin rhan-amser. Maent yn cael eu haddysgu mewn 4 dosbarth oed cymysg. Derbynnir disgyblion i'r ysgol yn rhan-amser yn y Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn dair oed, ac yn amser llawn yn y mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn bedair oed.

Mae tua 16% o'r disgyblion yn gymwys i dderbyn pryduau ysgol am ddim, sy'n is na'r cyfartaledd sirol a chenedlaethol. Mae tua 13% o'r disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol, ac mae ychydig iawn o ddisgyblion â datganiad o anghenion addysgol arbennig. Ychydig iawn o'r disgyblion sydd o dan ofal yr awdurdod lleol.

Mae bron pob disgybl o gefndir ethnig gwyn Prydeinig a daw tua 75% ohonynt o gartrefi lle siaredir y Gymraeg.

Arolygwyd yr ysgol ym mis Tachwedd 2009. Penodwyd y pennaeth presennol i'w swydd yn Ionawr 2000.

Y gyllideb ysgol unigol fesul disgybl ar gyfer Ysgol Gynradd Bodedern yn 2015-2016 yw £3,920. Yr uchafswm fesul disgybl mewn ysgolion cynradd yn Ynys Môn yw £6,763 a'r lleiafswm yw £2,889. Mae Ysgol Gynradd Bodedern yn y 36ain safle o'r 47 ysgol gynradd yn Ynys Môn o safbwynt y gyllideb ysgol fesul disgybl.

Crynodeb

Perfformiad presennol yr ysgol	Digonol
Rhagolygon gwella'r ysgol	Digonol

Perfformiad presennol

Mae perfformiad presennol yr ysgol yn ddigonol oherwydd bod:

- rhan fwyaf y disgyblion yn gwneud cynnydd addas wrth iddynt symud drwy'r ysgol
- medrau siarad a gwrando da gan ran fwyaf y disgyblion
- llawer o ddisgyblion yn y Cyfnod Sylfaen yn gwneud cynnydd da yn eu medrau ysgrifennu
- medrau rhifedd rhan fwyaf y disgyblion yn gadarn
- medrau technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) llawer o ddisgyblion yn datblygu'n gadarn
- safon ymddygiad rhan fwyaf y disgyblion yn dda ac maent yn gwrtais tuag at ei gilydd ac oedolion, gan ddangos parch, gofal a chonsyrn

Fodd bynnag:

- ar draws yr ysgol, ychydig o'r disgyblion sy'n defnyddio strategaethau penodol wrth ddarllen geiriau anghyfarwydd a phennu ystyr yn addas, ac yng nghyfnod allweddol 2, dim ond lleiafrif sy'n defnyddio uwch fedrau darllen yn hyderus
- yng nghyfnod allweddol 2, mae cywirdeb ieithyddol a chystrawen lleiafrif y disgyblion yn wallus ac mae ychydig o adegau ble mae gordddefnydd o daflenni gwaith yn llesteirio ysgrifennu rhydd ac estynedig y disgyblion gan amharu ar eu cynnydd

Rhagolygon gwella

Mae rhagolygon gwella'r ysgol yn ddigonol oherwydd bod:

- gan y pennaeth weledigaeth glir ar gyfer datblygu'r ysgol sydd wedi ei seilio ar ddatblygu medrau bywyd, ac ar gynnal ethos gofalggar yr ysgol a'i lle o fewn y gymuned leol
- yr arweinwyr a'r staff yn canolbwyntio'n gynyddol ar godi a chysoni safonau ar draws y dosbarthiadau
- y llywodraethwyr yn cwestiynu a dwyn yr ysgol i gyfrif ynghylch ei pherfformiad yn gynyddol effeithiol
- y cynllun datblygu yn ddogfen briodol sy'n llywio gwaith yr ysgol yn ddefnyddiol; mae'n cynnwys nifer hylaw o flaenoriaethau, gyda meini prawf llwyddiant clir, gan adnabod cyfrifoldebau ar gyfer eu cyflawni a'r adnoddau sydd eu hangen i'w gwireddu
- ganddi nifer o bartneriaethau sy'n cyfrannu'n fuddiol at y ddarpariaeth a chefnogi safonau cyflawniad a lles y disgyblion yn dda

Fodd bynnag:

- nid yw'r arweinwyr yn canolbwyntio'n ddigon penodol ar osod cyfeiriad strategol effeithiol i'r ysgol
- ni roddir digon o bwyslais ar ganfod barn dysgwyr a rhieni, nac i gynnwys staff ategol o fewn y gweithdrefnau hunanarfarnu
- er bod yr adroddiad hunanarfarnu yn cynnwys sylwadau arfarnol, nid yw'r rhain yn cael eu cefnogi digon gan dystiolaeth uniongyrchol
- nid yw'n glir sut y mae blaenoriaethau'r cynllun datblygu yn deillio'n uniongyrchol o'r gweithdrefnau hunanarfarnu

Argymhellion

- A1 Gwella medrau darllen y disgyblion
- A2 Gwella medrau ysgrifennu disgyblion cyfnod allweddol 2, yn enwedig eu medrau ysgrifennu estynedig ar draws y cwricwlwm
- A3 Rhannu arferion gorau'r addysgu ar draws pob dosbarth a sicrhau bod yr addysgu a'r cynllunio yn herio disgyblion i gyflawni hyd eithaf eu gallu
- A4 Sicrhau bod adborth yr athrawon yn galluogi disgyblion i wybod beth sydd angen iddynt ei wneud er mwyn gwella safon eu gwaith
- A5 Sicrhau bod yr arweinyddiaeth yn effeithiol wrth roi cyfeiriad strategol i'r ysgol
- A6 Sicrhau bod y weithdrefn hunanarfarnu yn gadarn ac yn seiliedig ar dystiolaeth briodol, a bod y deilliannau yn cysylltu'n glir â'r blaenoriaethau a strategaethau gwella

Beth sy'n digwydd nesaf?

Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredu sy'n dangos sut y bydd yn mynd i'r afael â'r argymhellion. Bydd Estyn yn monitro cynnydd yr ysgol.

Prif ganfyddiadau

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau?

Digonol

Safonau: Digonol

Wrth iddynt gychwyn yn yr ysgol, mae rhan fwyaf y disgyblion yn meddu ar fedrau sy'n briodol i'w hoed, neu ychydig yn is na'r disgwyl. Mae rhan fwyaf ohonynt yn gwneud cynnydd addas wrth iddynt symud drwy'r ysgol. Mae disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn gwneud cynnydd graddol a phriodol o'u manau cychwyn.

Yn y Cyfnod Sylfaen, mae rhan fwyaf o'r disgyblion yn gwrando'n astud. Maent yn mynegi barn yn glir ac yn darparu atebion priodol i gwestiynau. Erbyn diwedd cyfnod allweddol 2, mae medrau siarad a gwrando da gan ran fwyaf y disgyblion, ac maent yn trafod o'u gwirfodd gydag oedolion a'i gilydd yn hyderus yn y ddwy iaith. Er enghraifft, maent yn chwarae rôl yn synhwyrol gan leisio barn am ffordd osgoi ddychmygol yn lleol ac yn trafod mewn pâr neu grŵp am eu brofiadau pobl yn ystod yr Ail Ryfel Byd.

Ar draws yr ysgol, mae llawer o ddisgyblion yn dewis deunyddiau darllen yn annibynnol gan roi rhesymau dros eu dewisiadau, ond nid yw'r dewis bob amser yn cyfateb yn llawn i'w gallu. Yn y Cyfnod Sylfaen, mae llawer o ddisgyblion yn esbonio cynnwys eu testunau darllen ac yn mynegi barn am wybodaeth gan ddefnyddio manylion perthnasol. Gall y mwyafrif ddarllen ar goedd yn briodol gan roi sylw i'r atalnodi ac amrywio goslef llais a chyflymder yn addas. Er hyn, ar draws yr ysgol, ychydig o'r disgyblion sy'n defnyddio strategaethau penodol wrth ddarllen geiriau anghyfarwydd a phennu ystyr yn addas. Yng nghyfnod allweddol 2, mae llawer o ddisgyblion yn darllen yn gynyddol gywir yn y ddwy iaith, gan gynnwys darllen testunau heb fawr o gliwiau gweledol ynddynt. Fodd bynnag, dim ond lleiafrif sy'n defnyddio uwch fedrau darllen yn hyderus, er enghraifft wrth ddefnyddio ystod o strategaethau fel llithr ddarllen i ddod o hyd i wybodaeth benodol yn gyflym.

Yn y Cyfnod Sylfaen, mae llawer o ddisgyblion yn gwneud cynnydd da yn eu medrau ysgrifennu. Erbyn diwedd y cyfnod, maent yn defnyddio'u medrau llythrennedd yn llwyddiannus gan gyflwyno darnau dychmygus a datblygu ac ymestyn eu syniadau yn briodol. Gallant ysgrifennu ystod gynyddol o frawddegau syml gan sillafu'n gywir ac atalnodi'n bwrpasol rhan amlaf. Erbyn diwedd y cyfnod, mae'r rhan fwyaf yn gwneud cynnydd da yn eu hyfedredd i ddefnyddio geirfa ac iaith amrywiol i ysgrifennu darnau ar draws y cwricwlwm.

Yng nghyfnod allweddol 2, mae ansawdd ysgrifennu llawer o ddisgyblion yn datblygu'n briodol yn y ddwy iaith. At ei gilydd, maent yn ysgrifennu'n ddeallus mewn ystod o ffurfiau ysgrifenedig ac yn dangos ymwybyddiaeth addas o atalnodi a pharagraffu, gan sillafu geiriau cyfarwydd yn gywir gan amlaf. Fodd bynnag, mae cywirdeb ieithyddol a chystrawen lleiafrif y disgyblion yn wallus. Erbyn diwedd eu cyfnod yn yr ysgol, mae llawer ohonynt yn ysgrifennu darnau dychmygus mewn gwaith ar draws y cwricwlwm, er enghraifft wrth ysgrifennu dyddiadur am brofiad person yn ystod yr Ail Ryfel Byd. Fodd bynnag, mae ychydig o adegau ble mae

gordddefnydd o daflenni gwaith yn llesteirio ysgrifennu rhydd ac estynedig y disgyblion gan amharu ar eu cynnydd.

Yn y Cyfnod Sylfaen, mae rhan fwyaf y disgyblion yn defnyddio'u medrau rhifedd yn llwyddiannus i ddatrys problemau mathemategol mewn ystod eang o weithgareddau ar draws y cwricwlwm. Erbyn diwedd y cyfnod, maent yn defnyddio eu medrau mesur a chyfrifo yn hyderus mewn ymchwiliadau gwyddonol, er enghraifft wrth gyfrifo pa ddefnydd sydd orau i wneud ymbarél i gadw dynion o'r gofod yn sych. Yng nghyfnod allweddol 2, mae medrau rhifedd rhan fwyaf y disgyblion yn ystod gwersi mathemateg yn gadarn. Maent yn defnyddio amrywiaeth briodol o strategaethau i ddatrys problemau rhif. Mae llawer o ddisgyblion hŷn yn ymgymryd â gweithgareddau datrys problemau yn systematig ac ar lefel briodol ar draws y cwricwlwm.

Mae medrau TGCh llawer o ddisgyblion yn datblygu'n gadarn. Erbyn diwedd y Cyfnod Sylfaen, mae llawer o ddisgyblion yn creu a chyflwyno gwybodaeth drwy ddefnyddio meddalwedd i greu stori ar ffurf cartŵn deniadol. Maent yn creu graffiau syml yn gywir er mwyn cofnodi eu hoff ffrwythau a chasglu a dehongli data syml am drychfilod ar ffurf pictogram. Mae llawer yn dod yn fwy cyfarwydd ag argraffu ac arbed eu gwaith yn hyderus. Yng nghyfnod allweddol 2, mae llawer o ddisgyblion yn datblygu eu gallu i ddefnyddio TGCh ar gyfer cyflwyno data ar ffurf graffiau gwahanol yn dda. Maent yn cyflwyno eu gwaith ysgrifenedig yn drefnus a deniadol gan ddefnyddio prosesydd geiriau, er enghraifft wrth ffurfio llythyr ffurfiol. Erbyn diwedd y cyfnod, maent yn defnyddio taenlenni i gynhyrchu tablau a graffiau i atgyfnerthu eu gwaith ar draws y cwricwlwm yn effeithiol. Mae enghreifftiau nodedig o hyn yn cynnwys ymchwiliadau gwyddonol ac ymchwilio i'r mathau o awyrennau a gynhyrchwyd yn ystod yr Ail Ryfel Byd mewn gwaith hanes.

Yn y Cyfnod Sylfaen dros y pedair blynedd ddiwethaf, mae perfformiad yr ysgol mewn llythrennedd ar y deilliant disgwylidig gan amlaf wedi bod yn yr 50% uwch o gymharu ag ysgolion tebyg. Mae perfformiad yr ysgol mewn datblygiad mathemategol gan amlaf yn y 50% is dros yr un cyfnod. Mae perfformiad yr ysgol ar y deilliant uwch, dros y pedair blynedd ddiwethaf, wedi bod yn amrywiol mewn llythrennedd, ond gan amlaf yn uwch na'r canolrif. Mewn datblygiad mathemategol, mae'r perfformiad wedi bod yn gyson uwch na'r canolrif o gymharu ag ysgolion tebyg dros y pedair blynedd.

Ar ddiwedd cyfnod allweddol 2, mae perfformiad yr ysgol ar y lefel ddisgwylidig ac uwch dros y pedair blynedd ddiwethaf wedi amrywio. Yn gyffredinol, ar y lefel ddisgwylidig, mae perfformiad yr ysgol wedi bod yn is na'r canolrif mewn Cymraeg a gwyddoniaeth. Mae perfformiad yr ysgol mewn Saesneg a mathemateg wedi amrywio rhwng y 25% isaf a'r 25% uchaf o gymharu ag ysgolion tebyg. Ar y lefelau uwch, mae perfformiad yr ysgol mewn Cymraeg a Saesneg wedi bod yn uwch na'r canolrif dros y cyfnod, tra bod perfformiad mewn mathemateg a gwyddoniaeth wedi bod yn fwy amrywiol, ac wedi ei gosod rhwng yr 50% is a'r 25% uchaf.

Nid oes patrwm o wahaniaeth arwyddocaol rhwng perfformiad merched a bechgyn yn y Cyfnod Sylfaen dros amser. Fodd bynnag, mae bechgyn yn tanberfformio o gymharu â merched mewn gwyddoniaeth a mathemateg dros amser yng nghyfnod allweddol 2. Nid oes patrwm amlwg a chyson o wahaniaeth nodedig mewn perfformiad disgyblion sy'n gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim o gymharu â'u cyfoedion.

Lles: Da

Mae bron pob un o'r disgyblion yn teimlo'n ddiogel yn yr ysgol ac yn gwybod at bwy i droi os ydynt yn pryderu. Mae safon ymddygiad rhan fwyaf y disgyblion yn dda. Maent yn gwrtais tuag at ei gilydd ac oedolion, gan ddangos parch, gofal a chonsyrn. Mae medrau cymdeithasol a medrau bywyd llawer o'r disgyblion yn datblygu'n dda. Mae'r rhan fwyaf yn canolbwytio am gyfnodau priodol gan gyfrannu'n synhwyrol o fewn gwersi. Maent yn cydweithio'n briodol er mwyn datrys problemau ac mae gallu llawer ohonynt i weithio'n annibynnol ac i gymryd cyfrifoldeb am eu dysgu eu hunain yn datblygu'n raddol. Mae disgyblion yn gwneud dewisiadau cynyddol werthfawr ynghylch beth, a sut, y maent yn dysgu.

Mae gan ran fwyaf y disgyblion ymwybyddiaeth gadarn ynglŷn â bwyta ac yfed yn iach a phwysigrwydd ymarfer y corff.

Mae'r cyngor ysgol a'r pwyllgor eco yn cael dylanwad buddiol ar fywyd yr ysgol. Mae aelodau'r cyngor ysgol yn frwd iawn ac yn awyddus i gyfrannu mwy at ddatblygiad yr ysgol. Maent yn falch o'u cyfraniad a'u cyfrifoldeb at y gymuned leol ac at wella amgylchedd ddysgu'r ysgol, er enghraifft wrth godi sbwriel yn y pentref ac wrth gyfrannu eu barn tuag at ddatblygu'r ardal allanol a gwella cyflwyniad yr adeilad. Mae'r disgyblion yn cymryd rhan mewn gweithgareddau fel cyngherddau a gwasanaethau yn y pentref a'r gymuned tu hwnt, ac maent yn trefnu gweithgareddau buddiol er mwyn codi arian at elusennau. Mae hyn yn cyfoethogi eu hymwybyddiaeth o'u cynefin ac am eraill sy'n llai ffodus na nhw.

Gan amlaf dros y pedair blynedd ddiwethaf, mae presenoldeb disgyblion wedi cymharu'n ffafriol ag ysgolion tebyg. Ar y cyfan, mae prydlondeb disgyblion yn dda.

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Da
--	-----------

Profiadau dysgu: Da

Mae'r ysgol yn cynnig ystod o brofiadau buddiol drwy ddarparu cwricwlwm eang a chytbwys sy'n bodloni anghenion y disgyblion, gan gynnwys y rheini sydd ag anghenion dysgu ychwanegol. Mae'r profiadau gwerthfawr hyn yn cyflawni gofynion y Cyfnod Sylfaen, y Cwricwlwm Cenedlaethol ac addysg grefyddol yn effeithiol.

Mae gan yr ysgol gynlluniau priodol ar gyfer ymgorffori gofynion y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd. Mae tasgau ar draws y Cyfnod Sylfaen yn rhoi cyfleoedd gwerthfawr i'r disgyblion ddatblygu eu medrau siarad ac ysgrifennu yn llwyddiannus, ond nid yw cyfleoedd i ddatblygu medrau darllen yr un mor drylwyr. Yng nghyfnod allweddol 2, mae cynlluniau effeithiol yn eu lle, sy'n arwain at amrywiaeth o gyfleoedd cadarn i ddatblygu medrau llythrennedd a rhifedd y disgyblion. Fodd bynnag, lle mae ychydig iawn o'r cynllunio yn llai llwyddiannus, nid oes digon o gyfleoedd i ddisgyblion ddatblygu eu medrau ysgrifennu estynedig ar draws y cwricwlwm ac i'r disgyblion mwy abl ymestyn eu medrau ysgrifennu ymhellach.

Mae'r adnoddau technoleg amrywiol yn cael eu defnyddio'n effeithiol i hyrwyddo medrau TGCh llawer o ddisgyblion, gan gyfoethogi a chynorthwyo eu gwaith themâu.

Mae'r Gymraeg yn ganolog i fywyd a gwaith yr ysgol, ac yn cael ei datblygu'n llwyddiannus. Mae holl staff yr ysgol yn defnyddio'r Gymraeg yn rheolaidd y tu mewn a thu allan i'r ystafell ddosbarth. O ganlyniad, mae rhan fwyaf y disgyblion yn defnyddio'r Gymraeg yn naturiol wrth sgwrsio gyda'i gilydd neu drafod gydag ymwelwyr. Trwy weithgareddau'r Urdd ac ymweliadau i wersylloedd preswyl, mae'r ddarpariaeth yn datblygu dealltwriaeth disgyblion o'u treftadaeth Gymreig ac yn cefnogi gwaith y Siarter Iaith yn fedrus. Mae gwaith prosiect gydag artistiaid preswyl, a gwaith celf y disgyblion ar sail artistiaid Cymreig, yn cyfoethogi dealltwriaeth y disgyblion o fyw yng Nghymru yn llwyddiannus.

Mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd priodol i ddatblygu dealltwriaeth y disgyblion o agweddau cynaliadwy, er enghraifft drwy gynllun beicio a cherdded i'r ysgol. Mae'n sicrhau bod disgyblion yn cael cyfleoedd priodol i ddysgu am wledydd eraill a datblygu eu dealltwriaeth o ddinasyddiaeth fyd-eang. Mae'r gwaith, fesul dosbarth, ar greu bocs esgidiau i fynd dramor bob Nadolig yn codi ymwybyddiaeth y disgyblion o blant mewn angen ar draws y byd a datblygu eu dealltwriaeth am waith elusennau rhyngwladol yn fuddiol.

Addysgu: Digonol

Mae safon yr addysgu yn gyffredinol gadarn ar draws yr ysgol, ond mae gryfaf yn y Cyfnod Sylfaen. Mae gan yr athrawon wybodaeth bynciol gynhwysfawr ac mae perthynas waith effeithiol yn bodoli rhwng yr oedolion a'r disgyblion sy'n meithrin parch ac ymddygiad da. Ar draws yr ysgol, mae cydweithio llwyddiannus rhwng yr athrawon a'r cymorthyddion dysgu yn rhoi cefnogaeth effeithiol i unigolion a grwpiau penodol o ddisgyblion. Mae athrawon a staff yn modelu'r iaith Gymraeg yn dda ac mae hyn yn cyfrannu'n llwyddiannus at safonau iaith lafar y disgyblion. Mae athrawon yn holi cwestiynau treiddgar o fewn y rhan fwyaf o wersi ac yn cynnig cyfleoedd pwrpasol i'r disgyblion weithio mewn parau ac mewn grwpiau bychain. Mewn ychydig o wersi a thasgau lle mae'r addysgu yn llai effeithiol, mae gordefnydd o daflenni gwaith parod yn llesteirio gallu'r disgyblion i weithio'n annibynnol. Yn ogystal, nid yw'r tasgau bob amser yn herio'r disgyblion i gyflawni hyd eithaf eu gallu.

Mae'r athrawon yn rhoi adborth cyson ac adeiladol ar lafar ac yn marcio gwaith disgyblion yn rheolaidd, gan gynnig sylwadau ar ddiwedd y gwaith. Lle mae'r marcio fwyaf effeithiol, mae'r sylwadau yn cyfeirio at y meini prawf llwyddiant ac mae'r athrawon yn annog y disgyblion yn gyson i ystyried yr adborth ac yna diwygio eu gwaith. Fodd bynnag, nid yw hyn yn arfer digon cyson ar draws yr ysgol. Nid yw lleiafrif o sylwadau'r athrawon yn rhoi arweiniad digon pendant er mwyn galluogi'r disgyblion i wybod beth i'w wneud er mwyn gwella safon eu gwaith.

Gan amlaf, mae'r ysgol yn defnyddio profion safonol ac asesiadau athrawon yn briodol wrth asesu gwaith y disgyblion. Yn gyffredinol, mae'r athrawon yn defnyddio'r wybodaeth sy'n deillio o'u hasesiadau yn llwyddiannus i olrhain cynnydd disgyblion ac er mwyn cynllunio'r cam nesaf yn eu dysgu. Maent yn gwneud defnydd addas o ganfyddiadau'r gweithdrefnau hyn i adnabod a chynllunio ar gyfer anghenion penodol grwpiau ac unigolion.

Mae'r athrawon yn darparu adroddiadau buddiol i rieni ynglŷn â chynnydd eu plant ac mae nosweithiau rhieni addas yn cael eu cynnal yn flynyddol.

Gofal, cymorth ac arweiniad: Da

Mae'r ysgol yn gymuned gyfeillgar a gofalgar. Mae awyrgylch teuluol yr ysgol, a'r berthynas glos sy'n bodoli rhwng y staff a'r disgyblion, yn hyrwyddo ymddygiad cyson dda'r disgyblion. Mae pwyslais cryf ar ddatblygu iechyd a lles disgyblion gyda system 'bydis buarth' yn chwarae rôl werthfawr mewn atgyfnerthu'r ymdeimlad o gymuned hapus a chymwynasgar.

Mae gan yr ysgol drefniadau buddiol ar gyfer hyrwyddo bwyta ac yfed yn iach gyda'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn dod â byrbryd ffrwyth i'r ysgol yn ddyddiol. Mae amrywiaeth o gyfleoedd pwrpasol yn cyfoethogi datblygiad ysbrydol, moesol a diwylliannol y disgyblion yn llwyddiannus. Er enghraifft, mae'r disgyblion yn cael cyfleoedd gwerthfawr i ymwneud â'r celfyddydau, chwaraeon ac amrywiol weithgareddau cerddorol. Cânt gyfleoedd rheolaidd i gystadlu ar lefel sirol a chenedlaethol mewn amrywiol feysydd. Mae gwasanaethau dosbarth pwrpasol yn rhoi cyfleoedd buddiol i ddisgyblion fyfyrion ar eu gwerthoedd eu hunain a meithrin gwerthoedd fel parch, tegwch a gonestrwydd.

Mae cysylltiadau defnyddiol yn bodoli ag amrywiaeth o wasanaethau arbenigol ac asiantaethau allanol, fel y gwasanaeth iaith a lleferydd a'r nyrs ysgol. Mae'r cysylltiadau hyn yn sicrhau cymorth ac arweiniad gwerthfawr i ddisgyblion a rhieni sy'n cyfrannu'n dda at les a datblygiad y disgyblion.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn gynhwysfawr. Mae'r ysgol yn gwneud defnydd medrus o weithdrefnau effeithiol er mwyn adnabod anghenion dysgu ychwanegol y disgyblion yn gynnar. Mae rhaglenni ymyrraeth a chymorth pwrpasol yn diwallu anghenion y disgyblion hyn yn effeithiol. Mae'r cynlluniau addysg unigol yn cael eu llunio a'u hadolygu'n drylwyr mewn ymgynghoriad â'r rhieni a'r disgyblion.

Mae trefniadau'r ysgol ar gyfer diogelu disgyblion yn bodloni gofynion ac nid ydynt yn destun pryder.

Yr amgylchedd dysgu: Da

Mae'r ysgol yn cynnig mynediad cyfartal i'r cwricwlwm ac i weithgareddau allgyrsiol i bob disgybl. Mae'n gymuned gynhwysol a chyfeillgar lle mae'r disgyblion yn cael eu trin yn gyfartal. Mae hyn yn seiliedig ar werthoedd sy'n hyrwyddo parch a gofal.

Mae cyflenwad da o adnoddau ar gyfer cyflwyno gwersi a gweithgareddau ar draws y cwricwlwm, gan gynnwys ystod fuddiol o offer TGCh. Mae'r ystafelloedd dosbarth a'r waliau o gwmpas yr ysgol yn lliwgar a deniadol ac yn cynnwys amrywiaeth o arddangosfeydd sy'n dathlu llwyddiannau disgyblion.

Mae'r gofod dysgu o fewn yr adeilad yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol ac mae'r ardal allanol ar gyfer y Cyfnod Sylfaen yn datblygu'n addas i fodloni anghenion addysgu a dysgu. Mae'r ysgol ar safle braf a gwneir defnydd priodol o'r gofod eang. Mae'r adeilad, y buarth a chaeau'r ysgol mewn cyflwr da, yn ddiogel ac yn cael eu cynnal a'u cadw'n raenus.

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?
--

Digonol

Arweinyddiaeth: Digonol

Mae gan y pennaeth weledigaeth glir ar gyfer datblygu'r ysgol sydd wedi ei seilio ar ddatblygu medrau bywyd, ac ar gynnal ethos gofalgar yr ysgol a'i lle o fewn y gymuned leol. Mae'r pennaeth yn derbyn cefnogaeth fuddiol gan y dirprwy bennaeth, sy'n creu hinsawdd o weithio sy'n gynyddol effeithiol. Fodd bynnag, nid yw'r arweinwyr yn canolbwyntio'n ddigon penodol ar osod cyfeiriad strategol i'r ysgol fel bod gweithdrefnau hunanarfarnu a chynllunio ar gyfer gwelliant yn arwain yn fwy effeithiol at welliannau ar draws yr ysgol.

Caiff swydd ddisgrifiadau'r staff eu hadolygu yn flynyddol. Maent yn addas ac yn nodi eu cyfrifoldebau'n glir. Yn ddiweddar, mae'r ysgol wedi diwygio eu trefniadau ar gyfer rheoli perfformiad athrawon i sicrhau cysylltiad cryfach rhwng yr amcanion â blaenoriaethau'r ysgol.

Mae'r arweinwyr a'r staff yn canolbwyntio'n gynyddol ar godi a chysoni safonau ar draws y dosbarthiadau. Cynhelir cyfarfodydd staff yn rheolaidd ac maent yn gosod pwyslais priodol ar drafod blaenoriaethau'r ysgol ynghyd â materion sy'n ymwneud â chodi safonau cyflawniad disgyblion a gwella'r ddarpariaeth. Serch hynny, nid yw ychydig o'r gweithdrefnau a osodwyd yn eu lle yn ddiweddar wedi eu sefydlu'n gadarn ac felly nid oes modd mesur eu heffaith yn llawn ar ansawdd y dysgu na'r addysgu.

Mae'r ysgol yn ymateb yn briodol i flaenoriaethau cenedlaethol sy'n cynnwys cyflwyno'r Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd a dileu effaith tlodi. Mae hyn yn cael effaith gynyddol ar safonau a lles y disgyblion.

Mae aelodau'r corff llywodraethol yn gefnogol iawn i fywyd a gwaith yr ysgol ac yn datblygu eu rôl fel ffrindiau beirniadol ac fel arweinwyr strategol. Maent yn derbyn gwybodaeth gan y pennaeth am ddata perfformiad a chyflawniad disgyblion, sy'n eu galluogi i gwestiynu a herio'r ysgol ynghylch ei pherfformiad yn gynyddol effeithiol.

Gwella ansawdd: Digonol

Mae gan yr ysgol drefniadau priodol ar gyfer hunanarfarnu, sy'n defnyddio ystod o dystiolaeth addas, sy'n cynnwys dadansoddi data perfformiad disgyblion, craffu ar eu gwaith, ac arsylwi ar wersi. Mae'r athrawon a'r llywodraethwyr yn derbyn cyfleoedd cynyddol werthfawr i gymryd rhan mewn rhai o'r gweithgareddau hyn ac yn ystyried materion perthnasol o safbwynt gwella'r ddarpariaeth a chodi safonau. Er hyn, ni roddir digon o bwyslais ar ganfod barn dysgwyr na rhieni, nac i gynnwys staff ategol yn y gweithdrefnau hyn.

Mae'r adroddiad hunanarfarnu a luniwyd gan yr arweinwyr yn gynhwysfawr. Mae'n nodi materion defnyddiol ar gyfer gweithredu, sy'n ymwneud â chodi safonau, a gwella ansawdd y ddarpariaeth a'r arweinyddiaeth. Ar y cyfan, er bod yr adroddiad yn cynnwys sylwadau arfarnol, nid yw'r rhain yn cael eu cefnogi digon gan dystiolaeth uniongyrchol.

Mae'r cynllun datblygu yn ddogfen briodol, sy'n llywio gwaith yr ysgol yn ddefnyddiol. Mae'n cynnwys nifer hylaw o flaenoriaethau, gyda meini prawf llwyddiant clir. Mae effaith blaenoriaethau blaenorol yr ysgol yn cael ei mesur yn briodol gan arwain, lle bo'n addas, at bennu targedau newydd. Fodd bynnag, nid yw'n glir sut y mae blaenoriaethau'r cynllun datblygu ysgol yn deillio'n uniongyrchol o'r gweithdrefnau hunanarfarnu.

Gweithio mewn partneriaeth: Da

Mae gan yr ysgol nifer o bartneriaethau sy'n cyfrannu'n fuddiol at y ddarpariaeth a chefnogi safonau cyflawniad a lles y disgyblion.

Mae'r gymdeithas rhieni ac athrawon yn cynnig cefnogaeth werthfawr i'r ysgol ac yn trefnu gweithgareddau codi arian yn gyson, er enghraifft er mwyn prynu adnoddau a chyfrannu tuag at gludiant ar gyfer ymweliadau addysgol ac Eisteddfodau'r Urdd. Cynhelir digwyddiad cwricwlaidd buddiol i rieni a disgyblion yn flynyddol, er enghraifft drwy gydweithio ag asiantaeth allanol yn y nosweithiau 'Her Teulu' gyda ffocws ar y maes gwyddoniaeth a thechnoleg. Mae hyn yn cynyddu brwdfrydedd y disgyblion tuag at y gwyddorau yn effeithiol.

Mae partneriaeth effeithiol yn bodoli rhwng yr ysgol a'r cylch meithrin lleol, sydd wedi'i leoli ar yr un safle. Mae'r athrawon yn cydweithio'n agos ac maent yn rhannu adnoddau i sicrhau profiadau da i'r disgyblion ac yn hwyluso'r broses drosglwyddo i'r ysgol. Mae cynllun pontio sefydledig rhwng yr ysgol â'r ysgol uwchradd. Mae cyfres o sesiynau defnyddiol i ddisgyblion Blwyddyn 6 sy'n ffocysu ar agweddau cwricwlaidd, er enghraifft gwyddoniaeth, technoleg, chwaraeon ac ieithoedd modern, sy'n gymorth gwerthfawr i'r disgyblion baratoi ar gyfer y cam nesaf yn eu haddysg. Mae'r drefniadaeth ar gyfer anwytho disgyblion gydag anghenion dysgu ychwanegol yn un lwyddiannus ac yn cynnig cefnogaeth fuddiol i'r unigolion hynny.

Mae'r ysgol wedi elwa o'r berthynas waith fuddiol sy'n bodoli gydag ysgolion yr ardal. O ganlyniad i'r cydweithio hwn, cynhyrchwyd portffolios rhifedd a pheynnau darllen defnyddiol er mwyn cynorthwyo staff i ddatblygu medrau disgyblion ymhellach. Mae prosesau safoni gwaith yn effeithiol ac yn cyfrannu'n foddhaol tuag at sicrhau ansawdd asesu gwaith y disgyblion yn yr ysgol.

Mae gan yr ysgol bartneriaeth effeithiol gyda phrifysgol ar gyfer derbyn a hyfforddi myfyrwyr cyrsiau addysg. Mae'r ysgol a'r myfyrwyr yn elwa o hyn drwy rannu profiadau â'i gilydd a datblygu rhaglenni gwaith buddiol i'r disgyblion.

Mae'r ysgol yn manteisio'n rheolaidd ar gyfleoedd i gymryd rhan mewn gweithgareddau yn y gymuned, er enghraifft y Gwasanaeth Diolchgarwch yn y capel lleol. Manteisia'r ysgol ar arbenigedd aelodau o'r gymuned, er enghraifft wrth ymweld â'r plasty cyfagos dan arweiniad hanesydd lleol. Mae'r cysylltiadau hyn yn hybu dealltwriaeth y disgyblion o'u cymuned ac yn eu datblygu fel dinasyddion cyfrifol.

Rheoli adnoddau: Digionol

Mae gan yr ysgol ddigon o athrawon sydd â chymwysterau priodol i fodloni gofynion y cwricwlwm. Cefnogir yr athrawon yn dda yn y gwersi a thu hwnt gan staff cynorthwyol gofalgarg. Mae gan bob athro amser priodol i gynllunio, paratoi ac asesu.

Mae'r ysgol yn datblygu'n addas fel cymuned ddysgu a cheir diwylliant o gydweithio ynddi. Mae mwyafrif o athrawon wedi ymweld ag ysgolion eraill a chydweithio ar brosiectau penodol. Er enghraifft, mae'r ysgol wedi cydweithio â chlwstwr o ysgolion cynradd eraill i greu adnoddau darllen Cymraeg gwerthfawr. Serch hynny, prin yw'r cyfleoedd i staff gymryd rhan mewn rhwydweithiau dysgu proffesiynol ffurfiol gydag ysgolion eraill.

Mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer datblygiad proffesiynol pob aelod o staff. Enghraifft dda o hyn yw'r gefnogaeth i'r staff cymorth i gymhwyso ymhellach ac ennill cymwysterau proffesiynol. Mae'r ysgol wedi cryfhau trefniadau ar gyfer rheoli perfformiad. Fodd bynnag, tan yn ddiweddar, ni fu cyswllt digon cryf rhwng yr amcanion rheoli perfformiad a blaenoriaethau'r ysgol i sicrhau gwelliannau yn y dysgu a'r addysgu.

Mae'r pennaeth a'r llywodraethwyr yn monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol. Bellach, mae gan yr ysgol arian wrth gefn yn dilyn cyfnod o ddiffyg yn y gyllideb. Mae'r gwarged hwn yn cael ei ddefnyddio'n briodol i wella ansawdd adnoddau a chefnogi blaenoriaethau'r ysgol.

Gwneir defnydd bwriadus o'r Grant Amddifadedd Disgyblion trwy, er enghraifft, gyflogi staff cynorthwyol i ddarparu cefnogaeth llythrennedd a rhifedd i ddisgyblion priodol. Mae hyn yn gyfraniad gwerthfawr at sicrhau cynnydd ym medrau'r disgyblion sy'n gymwys ar gyfer prydau ysgol am ddim.

O ystyried safonau cyflawniad y disgyblion, mae'r ysgol yn darparu gwerth digonol am arian.

Atodiad 1: Sylwadau ar ddata perfformiad

6602132 - Ysgol Gynradd Bodedern

Nifer y disgyblion ar y gofrestr	118
Disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (PYDd) - cyfartaledd 3 blynedd	18.8
Grŵp PYD	3 (16%<PYD<=24%)

Cyfnod Sylfaen

	2013	2014	2015	2016
Nifer y disgyblion yng ngharfan Blwyddyn 2	12	13	17	11
Yn cyflawni dangosydd y Cyfnod Sylfaen (DCS) (%)	83.3	92.3	88.2	90.9
Chwarter meincnod	2	1	3	2
Sgiliau iaith, llythrennedd a chyfathrebu - Saesneg (LCE)				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	*	*	*	*
Yn cyflawni deiliant 5+ (%)	*	*	*	*
Chwarter meincnod	*	*	*	*
Yn cyflawni deiliant 6+ (%)	*	*	*	*
Chwarter meincnod	*	*	*	*
Sgiliau iaith, llythrennedd a chyfathrebu - Cymraeg (LCW)				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	12	13	17	11
Yn cyflawni deiliant 5+ (%)	91.7	92.3	88.2	90.9
Chwarter meincnod	2	2	3	2
Yn cyflawni deiliant 6+ (%)	33.3	30.8	17.6	45.5
Chwarter meincnod	2	2	4	1
Datblygiad mathemategol (MDT)				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	12	13	17	11
Yn cyflawni deiliant 5+ (%)	83.3	92.3	88.2	90.9
Chwarter meincnod	3	1	3	3
Yn cyflawni deiliant 6+ (%)	33.3	30.8	35.3	45.5
Chwarter meincnod	1	2	2	1
Datblygiad personol a chymdeithasol, lles ac amryw iath ddiw y lliannol (PSD)				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	12	13	17	11
Yn cyflawni deiliant 5+ (%)	100.0	92.3	100.0	100.0
Chwarter meincnod	1	3	1	1
Yn cyflawni deiliant 6+ (%)	75.0	38.5	41.2	81.8
Chwarter meincnod	1	3	4	1

Mae'r dangosydd Cyfnod Sylfaen (DCS) yn cynrychioli canran y disgyblion sydd wedi deiliant 5 neu uwch mewn PSD, LCE/LCW ac MDT gyda'i gilydd.

* Gallai'r eitem hon ddatgelu gwybodaeth am unigolion, neu os nad yw'n ddigon trylwyr i'w chyhoeddi, os nad yw'n berthnasol neu os nad yw ar gael fel arall.

Mae'r chwarter meincnod yn cymharu perfformiad un ysgol â pherfformiad ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion sy'n cael prydau ysgol am ddim (PYDd). Defnyddir PYDd yn ddirprwy ar gyfer difreintedd cymdeithasol mewn ysgolion. Mae hyn yn caniatáu am gymharu perfformiad ysgol â pherfformiad ysgolion eraill yn yr un categori PYDd ac a allai, felly, fod yn derbyn nifer tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

Mae ysgol yn chwarter meincnod 1 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio orau ac sydd â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn uwch nag mewn llawer o ysgolion eraill â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig. Mae ysgol yn chwarter meincnod 4 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio waethaf ac â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn is nag mewn llawer o ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

6602132 - Ysgol Gynradd Bodedern

Nifer y disgyblion ar y gofrestr	118
Disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (PYDd) - cyfartaledd 3 blynedd	18.8
Grŵp PYD	3 (16%<PYD<=24%)

Cyfnod allweddol 2

	2013	2014	2015	2016
Nifer y disgyblion yng ngharfan Blwyddyn 6	10	13	9	15
Yn cyflawni dangosydd pynciau craidd (DPC) (%)	90.0	92.3	88.9	86.7
Chwarterl meincnod	2	1	3	3
Saesneg				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	13	9	15
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	80.0	92.3	100.0	86.7
Chwarterl meincnod	4	1	1	3
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	40.0	46.2	44.4	40.0
Chwarterl meincnod	1	1	2	2
Cymraeg iaith gyntaf				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	13	9	15
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	80.0	92.3	88.9	86.7
Chwarterl meincnod	3	1	3	3
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	40.0	46.2	44.4	40.0
Chwarterl meincnod	1	1	1	2
Mathemateg				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	13	9	15
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	90.0	92.3	88.9	86.7
Chwarterl meincnod	2	1	3	4
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	40.0	53.8	33.3	40.0
Chwarterl meincnod	2	1	3	3
Gwyddoniaeth				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	13	9	15
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	90.0	92.3	88.9	86.7
Chwarterl meincnod	3	2	4	4
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	30.0	46.2	44.4	33.3
Chwarterl meincnod	3	1	2	3

Mae'r dangosydd pynciau craidd (DPC) yn cynrychioli canran y disgyblion sydd wedi cyrraedd lefel 4 neu uwch mewn Saesneg neu Gymraeg (iaith gyntaf), mathemateg a gwyddoniaeth gyda'i gilydd.

* Gallai'r eitem hon ddatgelu gwybodaeth am unigolion, neu os nad yw'n ddigon trylwyr i'w chyhoeddi, os nad yw'n berthnasol neu os nad yw ar gael fel arall.

Mae'r chwarterl meincnod yn cymharu perfformiad un ysgol â pherfformiad ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion sy'n cael prydau ysgol am ddim (PYDd). Defnyddir PYDd yn ddirprwy ar gyfer difreintedd cymdeithasol mewn ysgolion. Mae hyn yn caniatáu am gymharu perfformiad ysgol â pherfformiad ysgolion eraill yn yr un categori PYDd ac a allai, felly, fod yn derbyn nifer tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

Mae ysgol yn chwarterl meincnod 1 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio orau ac sydd â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn uwch nag mewn llawer o ysgolion eraill â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig. Mae ysgol yn chwarterl meincnod 4 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio waethaf ac â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn is nag mewn llawer o ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael o wefan Llywodraeth Cymru, Fy Ysgol Leol, yn y ddolen isod.

<http://mylocalschool.wales.gov.uk/index.html?iaith=cym>

Atodiad 2

Adroddiad boddhad rhanddeiliaid

Ymatebion i'r holiadur i ddysgwyr

Yn dynodi'r meincnod – mae hwn yn gyfanswm o'r holl ymatebion hyd hyn ers mis Medi 2010.

	Number of responses Nifer o ymatebion	Agree Cytuno	Disagree Anghytuno	
I feel safe in my school.	52	51 98%	1 2%	Rwy'n teimlo'n ddiogel yn fy ysgol.
		98%	2%	
The school deals well with any bullying.	53	50 94%	3 6%	Mae'r ysgol yn delio'n dda ag unrhyw fwlio.
		92%	8%	
I know who to talk to if I am worried or upset.	52	51 98%	1 2%	Rwy'n gwybod pwy i siarad ag ef/â hi os ydw I'n poeni neu'n gofidio.
		97%	3%	
The school teaches me how to keep healthy	53	53 100%	0 0%	Mae'r ysgol yn fy nysgu i sut i aros yn iach.
		97%	3%	
There are lots of chances at school for me to get regular exercise.	53	52 98%	1 2%	Mae llawer o gyfleoedd yn yr ysgol i mi gael ymarfer corff yn rheolaidd.
		96%	4%	
I am doing well at school	48	39 81%	9 19%	Rwy'n gwneud yn dda yn yr ysgol.
		96%	4%	
The teachers and other adults in the school help me to learn and make progress.	53	53 100%	0 0%	Mae'r athrawon a'r oedolion eraill yn yr ysgol yn fy helpu i ddysgu a gwneud cynnydd.
		99%	1%	
I know what to do and who to ask if I find my work hard.	53	52 98%	1 2%	Rwy'n gwybod beth i'w wneud a gyda phwy i siarad os ydw I'n gweld fy ngwaith yn anodd.
		98%	2%	
My homework helps me to understand and improve my work in school.	53	49 92%	4 8%	Mae fy ngwaith cartref yn helpu i mi ddeall a gwella fy ngwaith yn yr ysgol.
		91%	9%	
I have enough books, equipment, and computers to do my work.	53	51 96%	2 4%	Mae gen i ddigon o lyfrau, offer a chyfrifiaduron i wneud fy ngwaith.
		95%	5%	
Other children behave well and I can get my work done.	50	34 68%	16 32%	Mae plant eraill yn ymddwyn yn dda ac rwy'n gallu gwneud fy ngwaith.
		77%	23%	
Nearly all children behave well at playtime and lunch time	51	38 75%	13 25%	Mae bron pob un o'r plant yn ymddwyn yn dda amser chwarae ac amser cinio.
		84%	16%	

Ymateb i'r holiadur i rieni

Yn dynodi'r meincnod – mae hwn yn gyfanswm o'r holl ymatebion hyd hyn ers mis Medi 2010.

	Number of responses Nifer o ymatebion	Strongly Agree Cytuno'n gryf	Agree Cytuno	Disagree Anghytuno	Strongly disagree Anghytuno'n gryf	Don't know Ddim yn gwybod	
Overall I am satisfied with the school.	15	4 27%	9 60%	2 13%	0 0%	0	Rwy'n fodlon â'r ysgol yn gyffredinol.
		63%	34%	3%	1%		
My child likes this school.	15	9 60%	6 40%	0 0%	0 0%	0	Mae fy mhentyn yn hoffi'r ysgol hon.
		73%	26%	1%	0%		
My child was helped to settle in well when he or she started at the school.	15	8 53%	6 40%	1 7%	0 0%	0	Cafodd fy mhentyn gymorth i ymgartrefu'n dda pan ddechreuodd yn yr ysgol.
		72%	26%	1%	0%		
My child is making good progress at school.	15	5 33%	8 53%	2 13%	0 0%	0	Mae fy mhentyn yn gwneud cynnydd da yn yr ysgol.
		62%	34%	3%	1%		
Pupils behave well in school.	11	1 9%	8 73%	1 9%	1 9%	4	Mae disgyblion yn ymddwyn yn dda yn yr ysgol.
		47%	48%	4%	1%		
Teaching is good.	13	3 23%	9 69%	1 8%	0 0%	2	Mae'r addysgu yn dda.
		61%	36%	2%	0%		
Staff expect my child to work hard and do his or her best.	14	4 29%	8 57%	2 14%	0 0%	1	Mae'r staff yn disgwyl i fy mhentyn weithio'n galed ac i wneud ei orau.
		64%	34%	1%	0%		
The homework that is given builds well on what my child learns in school.	12	3 25%	3 25%	5 42%	1 8%	2	Mae'r gwaith cartref sy'n cael ei roi yn adeiladu'n dda ar yr hyn mae fy mhentyn yn ei ddysgu yn yr ysgol.
		49%	43%	6%	2%		
Staff treat all children fairly and with respect.	13	5 38%	5 38%	2 15%	1 8%	1	Mae'r staff yn trin pob plentyn yn deg a gyda pharch.
		60%	35%	4%	1%		
My child is encouraged to be healthy and to take regular exercise.	14	4 29%	9 64%	1 7%	0 0%	1	Caiff fy mhentyn ei annog i fod yn iach ac i wneud ymarfer corff yn rheolaidd.
		60%	37%	2%	0%		
My child is safe at school.	13	5 38%	6 46%	2 15%	0 0%	2	Mae fy mhentyn yn ddiogel yn yr ysgol.
		66%	32%	2%	1%		
My child receives appropriate additional support in relation to any particular individual needs'.	10	3 30%	5 50%	2 20%	0 0%	5	Mae fy mhentyn yn cael cymorth ychwanegol priodol mewn perthynas ag unrhyw anghenion unigol penodol.
		56%	39%	4%	1%		

	Number of responses Nifer o ymatebion	Strongly Agree Cytuno'n gryf	Agree Cytuno	Disagree Anghytuno	Strongly disagree Anghytuno'n gryf	Don't know Ddim yn gwybod	
I am kept well informed about my child's progress.	15	3 20%	8 53%	4 27%	0 0%	0	Rwy'n cael gwybodaeth gyson am gynnydd fy mhlentyn.
		49%	41%	8%	2%		
I feel comfortable about approaching the school with questions, suggestions or a problem.	15	6 40%	8 53%	1 7%	0 0%	0	Rwy'n teimlo'n esmwyth ynglŷn â gofyn cwestiwn i'r ysgol, gwneud awgrymiadau neu nodi problem.
		62%	31%	5%	2%		
I understand the school's procedure for dealing with complaints.	12	3 25%	7 58%	2 17%	0 0%	3	Rwy'n deall trefn yr ysgol ar gyfer delio â chwynion.
		48%	42%	8%	2%		
The school helps my child to become more mature and take on responsibility.	15	4 27%	10 67%	1 7%	0 0%	0	Mae'r ysgol yn helpu fy mhlentyn i ddod yn fwy aeddfed ac i ysgwyddo cyfrifoldeb.
		58%	40%	2%	0%		
My child is well prepared for moving on to the next school or college or work.	8	2 25%	5 62%	1 12%	0 0%	6	Mae fy mhlentyn wedi'i baratoi'n dda ar gyfer symud ymlaen i'r ysgol nesaf neu goleg neu waith.
		52%	41%	5%	1%		
There is a good range of activities including trips or visits.	14	2 14%	5 36%	7 50%	0 0%	1	Mae amrywiaeth dda o weithgareddau, gan gynnwys teithiau neu ymweliadau.
		54%	39%	6%	1%		
The school is well run.	13	4 31%	8 62%	1 8%	0 0%	2	Mae'r ysgol yn cael ei rhedeg yn dda.
		61%	34%	3%	2%		

Atodiad 3

Y tîm arolygu

Tony Bate	Arolygydd Cofnodol
Susan Jones	Arolygydd Tîm
Jeremy Turner	Arolygydd Lleyg
Nia Daly	Arolygydd Cymheiriaid
Eifion Lloyd Watkins	Enwebai

Copïau o'r adroddiad

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael gan yr ysgol ac ar wefan Estyn (www.estyn.llyw.cymru)

Grwpiau blwyddyn, y Cyfnod Sylfaen a chyfnodau allweddol

Mae ysgolion yn defnyddio system gyffredin o rifo grwpiau blwyddyn o ddechrau addysg ysgol orfodol i 18 oed. Mae'r system hon yn pwysleisio pwysigrwydd parhad ac yn hwyluso cyfathrebu ymhlith ysgolion, cyrff llywodraethol, rhieni ac awdurdodau lleol.

Mae'r tabl canlynol yn nodi'r amrediad oedrannau sy'n berthnasol i bob grŵp blwyddyn. Er enghraifft, mae Blwyddyn 1 yn cyfeirio at y grŵp o ddisgyblion sy'n cyrraedd 6 oed yn ystod y flwyddyn academaidd, a Blwyddyn 13 yw'r grŵp blwyddyn sy'n cyrraedd 18 oed yn ystod y flwyddyn academaidd.

Cyfnod cynradd:

Blwyddyn	Meithrin	Derbyn	B1	B2	B3	B4	B5	B6
Oedrannau	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11

Cyfnod uwchradd:

Blwyddyn	B7	B8	B9	B10	B11	B12	B13
Oedrannau	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18

Mae'r Cyfnod Sylfaen a'r cyfnodau allweddol yn cwmpasu'r grwpiau blwyddyn canlynol:

Cyfnod Sylfaen	Meithrin, Dosbarth Derbyn, Blwyddyn 1 a Blwyddyn 2
Cyfnod allweddol 2	Blwyddyn 3 i Flwyddyn 6
Cyfnod allweddol 3	Blwyddyn 7 i Flwyddyn 9
Cyfnod allweddol 4	Blwyddyn 10 a Blwyddyn 11

Rhestr termau – Cynradd

Dangosydd y Cyfnod Sylfaen (DCS)

Mae cynnydd mewn dysgu drwy'r Cyfnod Sylfaen yn cael ei ddangos gan ddeilliannau (o ddeiliant 1 i ddeiliant 6).

Mae dangosydd y Cyfnod Sylfaen (DCS) yn ymwneud â'r perfformiad disgwylidig mewn tri maes dysgu yn y Cyfnod Sylfaen:

- llythrennedd, iaith a chyfathrebu yn Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf
- datblygiad mathemategol
- datblygiad personol a chymdeithasol, lles ac amrywiaeth ddiwylliannol

Erbyn diwedd y Cyfnod Sylfaen, yn saith oed, disgwylir i ddisgyblion gyrraedd deiliant 5 a disgwylir i'r rhai mwy galluog gyrraedd deiliant 6.

Rhaid i ddisgyblion gyrraedd y deiliant disgwylidig (deiliant 5) yn y tri maes uchod i gyflawni dangosydd y Cyfnod Sylfaen.

Y dangosydd pwnc craidd (DPC)

Mae cynnydd mewn dysgu trwy gyfnod allweddol 2 yn cael ei ddangos gan lefelau (lefel 1 i lefel 5).

Mae'r dangosydd pwnc craidd yng nghyfnod allweddol 2 yn ymwneud â'r perfformiad disgwylidig ym mhynciau craidd y Cwricwlwm Cenedlaethol:

- Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf
- mathemateg
- gwyddoniaeth

Erbyn diwedd cyfnod allweddol 2, yn un ar ddeg oed, disgwylir i ddisgyblion gyrraedd lefel 4 a disgwylir i'r disgyblion mwy galluog gyrraedd lefel 5.

Rhaid i ddisgyblion gyrraedd y lefel ddisgwylidig o leiaf (lefel 4) yn y tri phwnc craidd er mwyn cyflawni'r dangosydd pwnc craidd.

Setiau Data Craidd Cymru Gyfan

Gall adroddiadau arolygu gyfeirio at berfformiad ysgol o gymharu â theulu o ysgolion neu ag ysgolion neu sydd â chyfran weddol debyg o ddisgyblion sydd â hawl i gael prydau ysgol am ddim.

Mewn perthynas â phrydau ysgol am ddim, mae ysgolion yn cael eu gosod yn un o bump o fandiau yn ôl y duedd tair blynedd yng nghyfran y disgyblion sydd â hawl i gael prydau ysgol am ddim yn yr ysgol. Caiff perfformiad yr ysgol ei roi mewn chwarterli wedyn (o'r 25% uchaf i'r 25% isaf) mewn perthynas â pha mor dda mae'n gwneud o gymharu ag ysgolion eraill yn yr un band prydau ysgol am ddim.

Aeth Llywodraeth Cymru ati i greu'r teuluoedd o ysgolion (grŵp o 11 o ysgolion yn nodweddiadol) i alluogi ysgolion i gymharu'u perfformiad ag ysgolion tebyg ar hyd a lled Cymru. Mae cyfansoddiad y teuluoedd yn defnyddio nifer o ffactorau. Mae'r rhain yn cynnwys cyfran y disgyblion â hawl i gael prydau ysgol am ddim, a'r gyfran sy'n byw yn yr 20% o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Maent hefyd yn defnyddio cyfran y disgyblion sydd ag anghenion addysgol arbennig yn cael cymorth drwy'r cynllun gweithredu gan yr ysgol a mwy neu â datganiad o anghenion addysgol arbennig, a disgyblion sy'n dysgu Saesneg fel iaith ychwanegol.